

Fruktskördens tillvaratagande. : Några råd och upplysningar till Sveriges f...

Lind, Gustaf Herman

12 H Br.

National Library
of Sweden

Ekon.
Trädg.
(Bnr.)

FRUKTSKÖRDENS TILLVARATAGANDE

NÅGRA RÅD OCH UPPLYSNINGAR

TILL

SVERIGES FRUKTODLARE JUST NU

AF

GUSTAF LIND

(SÄRTRYCK UR LANDTMANNABLADET, AFTONBLADETS OCH
DAGENS BILAGA FÖR ODLING OCH NÄRINGSFLIT)

STOCKHOLM
AFTONBLADETS TRYCKERI 1911

FAHRPÄRÖNDENS TILLFÄRTAGANDE

ÅR 1882

STOCKHOLM

1882

Af allt att döma synes det i år blifva en rik fruktskörd i större delen af landet. Det gäller nu, att skörden tillvaratages på ett ekonomiskt fördelaktigt sätt. Sveriges Pomologiska Förening har efter mångårigt arbete fastställt såväl regler för den felfria fruktens sortering och inpackning som låtit registrera ett fruktmärke, afsedt att åsättas fruktlådor, som innehålla enligt dessa regler sorterad och inpac-

Fruktens nedplockning.

Det är af allra yttersta vikt, att frukten skördas i rätt tid — sålunda hvarken för tidigt eller för sent. Päron få sålunda icke sitta kvar på trädet för länge eller tills i fråga om tidigare sorter frukterna börja mogna. De få emellertid icke heller afplockas för tidigt eller innan de hunnit blifva fullt utväxta. Särskildt är detta att

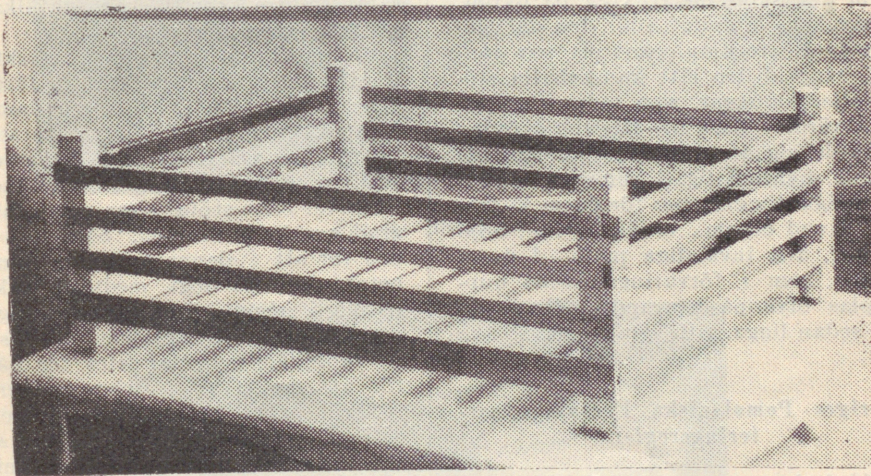

Fig. 1. Spjälkorg.

kad frukt. Samma förening har vidare fastställt typer för lådor och andra inpackningskärl för frukt, hvarjämte den vidtagit flera åtgärder för att befrämja handeln med svensk frukt. Då det för mången fruktodlare torde vara till nytta att på ett ställe kunna erhålla behöfliga upplysningar rörande ifrågavarande angelägenheter, meddelas här i kort sammanfattning det viktigaste af hvad de svenska fruktodlarna, som vilja bidra till införandet af en ordnad handel med svensk frukt, behöfva veta.

beakta i fråga om Gråpäron, hvilka ofta nog aftagas, när de äro föga mer än halfväxta. Detta bruk att afplocka gråpäronen för tidigt, innan de äro fullt utväxta, har haft som följd, att frukthandlarna nödgas inköpa utländska gråpäron i stor myckenhet, äfven om det råder öfverflöd på svenska sådana, då de halfutväxta svenska gråpäronen äro så godt som värdelösa i den ordnade frukthandeln.

Vinteräpplena nedplockas i många trakter alldeles för tidigt. Man bör om hösten låta frukten sitta kvar på

träden så länge utan skada kan ske. Särskildt gäller detta senmognande sorter sådana som Melonäpple, Ribston m. fl.

Fruktens behandling efter nedplockningen.

Efter nedplockningen, som naturligtvis bör ske med den allra största omsorg, så att frukterna icke på något sätt skadas, förvaras höst- och vinteräpplena (sommарfrukten försäljes i regeln omedelbart efter skörden) under ett par veckors tid i lämplig fruktställare och helst i de kärl, hvori de vid skörden nedplockats. Bruket att vid skörden plocka, eller ännu sämre, hålla den skördade frukten på hyllor, är mycket olämpligt, enär den då onödigtvis måste omplockas ett par gånger, hvarvid den lätt kan erhålla stötar eller klämningar, som sedan förringa dess värde. Bäst är att vid skörden använda sig af spjälkorgar af det utseende, hvarom fig. 1 ger en antydning. Lämpliga dimensioner för dessa korgar äro: längd 68 cm., bredd 53 cm., höjd 16 cm., allt invändiga mått. I dessa korgar, som i förvaringslokalen uppstaplas ofvanpå hvarandra, får frukten sedan ligga, tills den sorteras.

Sveriges Pomologiska Förenings sorteringsregler.

Vid fruktens sortering bör man noggrant ställa sig till efterrättelse de regler härför, som fastställts af Sveriges Pomologiska Förening. Dessa regler gälla naturligtvis endast den felfria frukten. Den på ett eller annat sätt skadade frukten, som frånskiljes vid sorteringen, bör icke försäljas annat än på torgen eller i de trakter, där frukttorkerier finnas, till dessa. Den får under inga förhållanden packas och försäljas på sådant sätt, att köparen kan få den föreställningen, att det är fråga om felfri frukt.

Den felfria frukten sorteras i tvänne kvalitéter: prima och sekunda. Prima sortering, som betecknas

med märket A, utgöres af normalt utvecklade frukter, hvilka skola vara väl färgade, därest sorten i fråga vid fullkomlig utveckling är färgad. Sålunda få i denna sortering exempelvis beträffande den vanliga formen af Åkeräpple, Säfstaholmsäpple, Melonäpple, Cox's Pomona och dylika sorter icke medtagas andra än väl färgade frukter, under det att af gul Gravensteiner, Oranieäpple, Gul Richard o. dyl. frukterna icke behöfva vara färgade, därest de i andra afseende äro väl utvecklade. Fruktterna måste vidare vara felfria, d. v. s. de få icke hafva märken efter stötar eller vara angripna af larver eller svampar. För skorf mera utsatta frukter, t. ex. Gravensteiner, må dock tillåtas hafva ett fåtal smärre skorffläckar. Stjälkarna få icke vara utryckta.

Sekunda sortering, märkt B, får innehålla äfven mindre väl färgade eller utvecklade, ej fullt regelbundna frukter. Icke heller i denna sortering få förekomma frukter med utryckta stjälkar, ej heller sådana, som skadats af larver eller stötar eller som i högre grad angripits af skorf. Särskildt varnas för att i denna sortering, som ju betalas ganska högt, medtagas frukter, hvilka i någon högre grad äro angripna af skorf. Ett äpple med 5 å 6 större skorffläckar är alldeles för dåligt för att medtagas i denna sortering.

Såväl prima som sekunda sortering af äpplen uppdelas efter fruktens storlek i tre klasser: Extra stor, märkt A 1 resp. B 1; stor, märkt A 2 resp. B 2 samt medelstor, märkt A 3 resp. B 3. Äpplen af storfruktiga sorter, sådana som Gravensteiner, Melon, Ribston, Grågylling, Cellini, Gul Richard, Åkerö o. dyl., skola för att benämnas extra stora väga minst 125 gram, stora 100—125 gram och medelstora 75—100 gram.

Frukt af medelstora, lättare sorter, sådana som Säfstaholmsäpple. Hvit astrakan, Gyllenkroksastrakan, Guldparmän, Guldrenett, Oranie o. dyl. måste, för att erhålla beteckningen extra stora, väga minst 100 gram, stora 75—100 gram och medelstora 50—75 gram.

Småfruktiga sorter som Cox's Orange, Hampus, Ölands kungsäpple, Pigeon, Dronning Louise, Maglemer etc., måste, för att betecknas extra stora väga minst 75 gram, stora

samma kärl icke innehålla frukter, som i vikt variera mer än 50 gram.

Beträffande dessertäpplesorter såsom Gravensteiner, Gul Richard, Signe Tillsch, Cox's Orange o. dyl., kunna

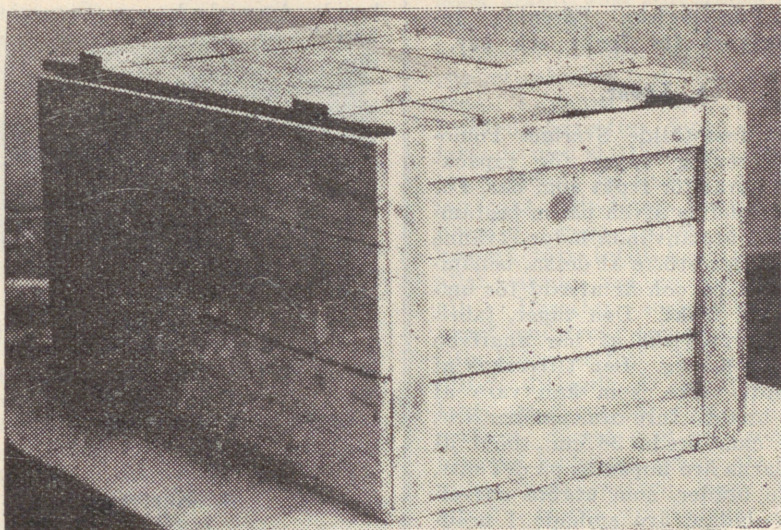

Fig. 2. Halflåda.

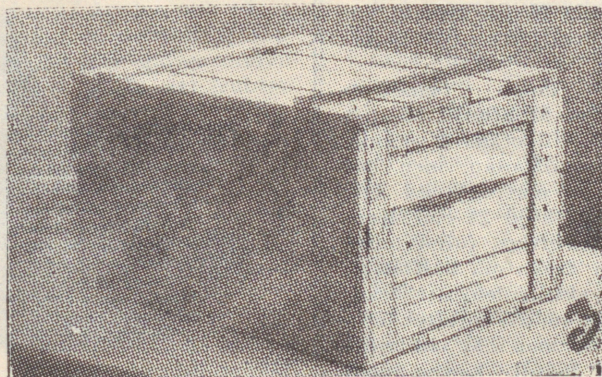

Fig. 3. Kvartslåda.

50—75 gram. Någon tredje storlek af dessa sorter utsorteras ej.

Ingen enda frukt må medtagas, hvilken icke håller den för hvarje märke fastställda minimiviktsatsen. I fråga om extra stora frukter må ett och

frukter, som äro minst lika tunga som extra stora frukter af samma storlek och hvilka i regeln betalas med mycket höga priser, lämpligen sammanföras i en särskild sortering, betecknad extra prima eller kabi-

nettsvara. Denna sortering får dock endast innehålla synnerligen väl utvecklade, fullkomligt felfria och jämnstora frukter.

Sveriges Pomologiska Förenings inpackningskärl för frukt och bär.

A. Lådor.

År 1909 fastställde Sveriges Pomologiska Förening typer för inpackningskärl såväl för frukt som bär. För äpplen och delvis äfven päron bestämdes sålunda att använda lådor i tvänne storlekar. Den större af dessa, benämnes halflåda och är afsedd för omkring 25 kg. frukt. Den väger, fabricerad af torrt virke af här angifven groflek, c:a 6,5 kg. Den tillverkas af $\frac{3}{8}$ ohyfladt virke, som kan vara af växlande bredd. Inre dimensioner äro: längd 61 cm., bredd 38 cm., höjd 31 cm. Gaflarna äro hopsatta på det sätt, att på de bräder, som utgöra gafvelväggen i lådan, äro spikade 4 brädlappar af 4 cm:s bredd, hvilka bilda en ram. På locket äro tvänne naror anbragta, men däremot saknas sådana på botten.

Denna låda torde få sin största användning vid försäljning till frukthandlare.

Den mindre lådan benämnes kvartslåda och är afsedd för c:a 12 kg. frukt. Den tillverkas af samma slags virke som halflådan, men har följande invändiga mått: längd 44,5 cm., bredd 34 cm., höjd 24 cm. Konstruktionen är föröfrigt fullständigt densamma som i fråga om halflådan, endast med den skillnaden, att brädlappar påspikats endast utefter öfre kanten och sidorna, men icke vid undre kanten af hvarje gafvel. Lådan väger c:a 4,5 kg.

Vid försäljning till privatpersoner kommer kvartslådan mest till användning.

Det torde observeras, att locken skola fästas ofvanpå såväl gaflar som sidobräden och får under inga förhållanden vara nedfälldt i jämnhöjd med sidobrädena, som fallet var med

en under år 1909 försöksvis använd lådtypep.

Från följande, af Sveriges Pomologiska Förening antagna leverantörer kunna ofvanstående lådor erhållas:

Åtvidabergs snickerifabrik, Åtvidaberg (Östergötland), kan i år endast leverera modellådor.

Bräkne-Hoby fruktodlareförening, Bräkne-Hoby (Blekinge).

Pris: $\frac{1}{2}$ -lådor 55 kr. pr 100 st.; $\frac{1}{4}$ -lådor 35 kr. pr 100 st.

Ulricehamns låd- och stol-fabrik, Ulricehamn (Västergötland): $\frac{1}{2}$ -lådor 52 kr. pr 100 st.; $\frac{1}{4}$ -lådor 38 kr. pr 100 st.

Örebro Träemballagefabrik, Örebro (Närke): $\frac{1}{2}$ -lådor 45 kr. pr 100 st.; $\frac{1}{4}$ -lådor 33 kr. pr 100 st.

Gaflar och lock äro spikade.

B. Kartonger.

För inpackning af frukt afsedda kartonger böra vara tillverkade af s. k. wellpapp. I en kartong af den fast-

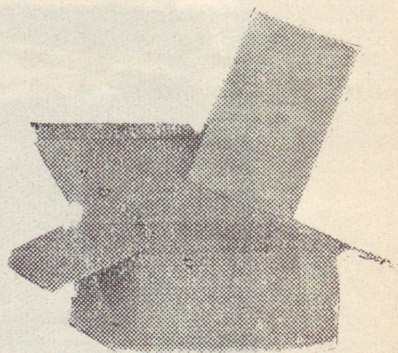

Fig. 4. Wellpappkartong.

ställda storleken, hvars inre mått äro: längd 37,5 cm., bredd 22,5 cm. och höjd 15 cm., rymmes c:a 4 kg. äpplen och 6 kg. päron.

Leverantör: Svenska Wellpappindustri A.-B., Malmö.

Pris: 24 kr. pr 100 st.

C. Korgar.

För inpackning af körsbär, plommon m. m. användas korgar af vidstående utscende (fig. 5).

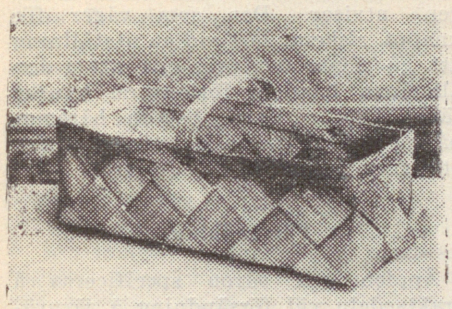

Fig. 5. Korg för plommon, m. m.

Korgarnas dimensioner äro: längd 39,5 cm., bredd 15 cm. och höjd 15 cm.

Leverantör: Bröderna Ivarsson, Ousby (Skåne).
Pris: 18 kr. pr 100 st.

D. Öfrigt inpackningsmaterial.

Vid inpackning af äpplen och päron användes fin träull tillverkad af asp. Träull af barrträd bör gärna undvikas, enär det kan inträffa, att frukten tager smak däraf. Dessertfrukt inlindas i silkespapper i storlek 25x25 cm.

Leverantörer af aspträull: Vils-hults träullsfabrik, Vils-hult (Blekinge). Pris: 11 kr. pr 100 kg.; Träförädlingsaktiebolaget Varia, Flen (Södermanland), pris kr. 13: 25 pr 100 kg.; Carl Fredrikssons träförädlingsaktiebolag, Katrineholm (Södermanland), pris kr. 13: 25 pr 100 kg.; Aktiebolaget Brenäs Bruk, Strängsjö (Södermanland), pris kr. 12: 25 pr 100 kg.; Elof Lindgren, Karlshamn (Blekinge), pris 10 kr. pr 100 kg.

Leverantör af silkespapper: Blom-grens Fröhandel, Stockholm. Pris: Kr. 1: 20 pr 1,000 st.; kr. 10: 50 pr 10,000 st.

Inpackning.

Vid inpackning af finare dessertfrukt förfäres på följande sätt:

På botten af lådan, såväl som utefter sidobräderna, utbredes ett tunt lager träull, som tillklappas med handen. Härefter tager man litet träull i vänstra handen, lägger en i silkespapper inlindad frukt med stjälkändan nedåt i denna, sveper träullen om frukten, hvarefter denna senare fortfarande med stjälkändan nedåt nedsättes i lådan. Så förfäres med frukt efter frukt, tills första hvarfvet är fullt, hvarvid noga tillses, att frukterna komma tätt intill hvarandra och att alla tomrum väl igenfyllas med träull. Därefter nedplockas ett nytt hvarf med frukt och så håller man på, tills lådan är full. När sista hvarfvet blifvit ditlagdt, är det ej alldeles säkert, att detta når upp till lådans öfverkant, därest man icke under packningens fortgång, genom att mellan de olika frukthvarfven lägga mer eller mindre tjocka träullslager lagar, att så sker. Bäst är, att man, genast som en låda börjar packas, beräknar, huru många hvarf med frukt, som få rum i lådan.

Vid inpackningen bör man vidare söka ordna frukterna så, att de komma i raka rader såväl efter lådans längd som bredd. Detta ser alltid prydligt ut, när lådan slås upp. Af samma skäl plägar man, när lådan blifvit packad, med en sax klippa af uppstickande träull. Öfverst läggas sedan några silkespapper och därofvån på ett duktigt lager träull, så att locket endast med svårighet kan påspikas.

Vid försändning längre vägar bör man för säkerhets skull omgifva lådan med ett starkt snöre eller också omkring hörnen fästa en klufven vidja eller tunt järnband.

Man bör söka få rum med så mycket frukt som möjligt i lådan, men får naturligtvis å andra sidan noga akta sig för att tränga ned så många frukter i lådan, att dessa skadas.

Ehuru man i regeln vid inpackning vänder stjälkändan nedåt, måste man dock i fråga om mera långsträckta

såväl äpplen som päron packa frukterna i liggande ställning. I fråga om Melon, Åkerö och dylika äpplesorter kan det, för att man skall få rum med så mycket frukt som möjligt i kärlet, ofta vara fördelaktigt att i en del hvarf lägga frukten med stjälkändan nedåt, i andra i liggande ställning.

Hushållsfrukt, som är afsedd att omedelbart förbrukas, behöfver icke inlindas i silkespapper. Man bör i så fall äfven undvika att lägga träull mellan frukterna, enär det är rätt obehagligt att använda frukt, som har fullt med träull i flugan. Beträffande dylik frukt lägges ett lager träull i botten af lådan och däröfver ett lager rent, otryckt papper. Frukten inpackas sedan utan träull. Öfverst i lådan lägges rent papper och däröfvanpå träull.

Vid inpackning af päron kan träull ofta undvaras utom i botten och närmast under locket.

Plommon inpackas i korgar af ofvan beskrifven typ på följande sätt: I botten lägges först ett tunt lager träull och däröfvanpå silkespapper. Där-efter fylles korgen med frukt, därvid den skakas så mycket, att frukterna komma att ligga tätt tillsamman. Öfverst lägges silkespapper, eventuellt äfven något träull ofvanpå detta, hvar-efter korgen öfversys med rent tyg. Vid längre transport böra finare plommon af mera lösköttiga sorter inlindas i silkespapper.

Ingen frukt må inpackas i så moget tillstånd, att densamma under transporten kan taga skada af öfvermognad.

Af största vikt är att fruktens nettovikt icke beräknas för knappt. Man bör därför för hvarje låda, som skall packas, först väga lådan med lock samt väga upp den träull, som anses erforderlig. När lådan sedan är packad och igenspikad, väges den ånyo, hvarvid nettovikten på lämpligt sätt angifves å lådan. Man får därvid emellertid icke uraktlåta att afdraga för träullen och man bör äfven taga i betraktande, att frukten lättnar något, när den fått ligga inpackad nå-

gon tid. Man bör därför beräkna nettovikten så, att den godt räcker till vid en eventuellt senare företagen kontrollvägning. Frukten i en låda bör helst beräknas bortåt 1 kilogram mindre i vikt, än hvad den vid invägnin- gen utvisar. Den, som väger för knappt, riskerar lätt vid en utställning att gå miste om pris och att i den allmänna handeln förlora en kanske säker kund. Hvad betydta häremot några frukter mer eller mindre under ett rikt fruktår?

Försändning.

Äpplen och päron specificeras å fraktsedeln vid försändning å järnvägarna. Angifver man dem som »färsk frukt», får man betala dyrare frakt. Å fraktsedeln böra vidare följande ord skrivas: »Försändes som fraktgods med persontåg».

Adresslappen bör aldrig fastsät- tas ofvanpå locket, där den under transporten lätt sönderrifves, utan å ena gafveln.

Sveriges Pomologiska Förenings frukt- märke.

För att befämja afsättningen af omsorgsfullt behandlad, sorterad och inpackad frukt har Sveriges Pomologiska Förening låtit inregistrera ett fruktmarke af vidstående utseende.

INREGISTRERADT		VARUMÄRKE
SVENSK		FRUKT
NAMN		
MÄRKE		
FRÅN		
PACKAD AF		
VIKT BR. KG, NETTO KG.		
FRUKT AF ÅRS SKÖRD.		

Fig. 6. Sveriges Pomologiska Förenings fruktmarke.

Detta marke är afsedt att anbringas å de fruktlådor, i hvilka frukten är

sorterad och packad i fullkomlig öfverensstämmelse med de föreskrifter, som af föreningen utfärdats. Fruktodlareförening eller enskild fruktodlare, som önskar förvärfva märket, måste först blifva medlem af Sveriges Pomologiska Förening, hvilket sker genom att anmäla sig hos föreningens sekreterare, direktör E. Hjelm, Åtvidaberg. Ansökan om rätt till fruktmärket insändes till samma person. Den, som ingifver dylik ansökan, är skyldig att under angifven adress och på angifven tid inskicka en profsändning frukt, högst 5 kvartslådor för hvarje fruktslag (äpplen eller päron), för hvilket han vill använda märket, till undersökning af en af föreningens styrelse utsedd nämnd. Denna nämnd granskar sortering och packning samt afger sedan utlåtande däröfver till styrelsen, hvilken sedan bestämmer, om sökanden får rätt till märkets användande eller ej. Rätten att använda fruktmärket erhålles för ett år i sänder, men den, som innehaft denna rätt ett år utan att befogad anmärkning mot af honom försäld och med märke försedd frukt blifvit framställd, får denna rätt ytterligare förlängd för ett år utan att på nytt behöfva insända frukt till granskning. Den åter, som försäljer med märke åsatt frukt, som vid af köparen påkallad undersökning befinnes vara sorterad och packad på annat sätt än märket angiver, beröfvas omedelbart rätten till märkets användande och kan först återfå detsamma, sedan han på nytt fått S. P. F:s styrelses medgifvande att använda detsamma. Då märket är lagligen inregistrerad, är det för obehöriga belagdt med straff att använda detsamma.

Rörande fruktmärkets användande äro följande bestämmelser gällande:

1) Fruktmärket må tills vidare beagnas endast för äpplen och päron.

2) Den frukt, för hvilken märket användes, skall vara noggrant sorterad och packad i enlighet med Sveriges Pomologiska Förenings regler af år 1910 och tillhöra sorte-

ringarna extra prima, prima eller sekunda.

3) Frukten skall vara packad i kartonger eller lådor.

4) Af de kort, hvari märket är anbragt, skall ett fästas å lådans, resp. kartongens utsida och ett inläggas omedelbart under locket af densamma. Å hvarje kort skall med tydliga bokstäfver angifvas:

fruktsortens pomologiskt kända namn;

märke, angifvande fruktens kvalitet och storlek;

odlarens namn och fullständiga adress;

packarens namn (i det fall, att annan person än odlaren själf utför sorteringen eller är ansvarig för densammas riktiga utförande);

fruktens brutto- och nettovikt.

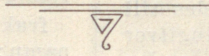
5) Hvarje med fruktmärke försedd kärl må endast innehålla en fruktsort. De med fruktmärke försedda korten äro af tre slag, i det att de för extra prima frukt äro tryckta på gul kartong, för prima på hvit och för sekunda på grön kartong.

Rätten till detta märke böra fruktodlareföreningar och enskilda fruktodlare nu icke försumma att söka förvärfva sig. I de län, där länssammanslutningar för frukthandelns ordnande kommit till stånd, böra gifvetvis dessa förvärfva sig märket. Ansökan om märkets förvärfvande bör emellertid snarast insändas, så att vederbörande redan från säsongens början kunna komma i åtnjutande af de stora fördelar, som märket otvifvelaktigt kommer att erbjuda. Granskningsnämnden torde komma att börja sitt arbete i Stockholm omkring den 1 sept. Äfven i Malmö, Norrköping och Sköfde torde denna nämnd komma att sammanträda på tider, som af S. P. F:s sekreterare närmare meddelas.

Då ett flertal större frukthandlare förklarar sig komma att uppköpa frukt, åsatt Sveriges Pomologiska Förenings fruktmärke, inses lätt hur viktigt det är för odlarna, att de förvärfva sig rätten till detta märkes

användande. Dessutom kommer Pomologiska Föreningen att under 4 månader, från den 1 sept. räknadt, i Stockholm anordna en permanent utställning af frukt från sådana odlare, som

förvärfvat sig rätt till märket. Dessa odlare få sålunda helt säkert mycket lätt att afsätta sin frukt, hur rik fruktskörden än må bli inom eller utom landet.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

